

แผนการสอนที่ 4

ส่วนประกอบทางทัศนศิลป์ (Elements of Art)

การรับรู้เรื่อง แสงและเงา (Light&Shade)

จุดประสงค์

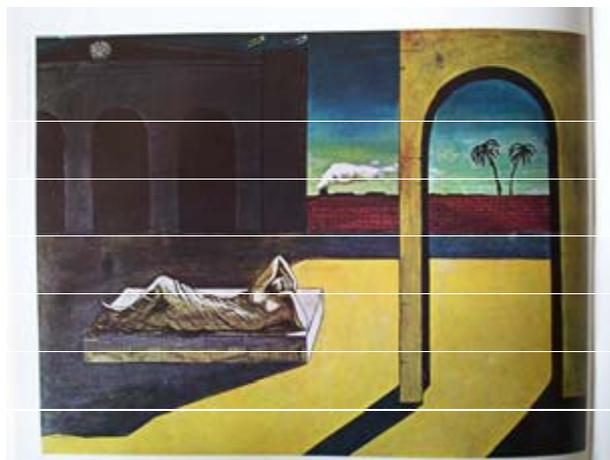
1. สามารถระบุถึงช่วงเวลาของแสงที่เห็นในผลงานศิลปะได้
2. สามารถอธิบายแหล่งที่มาของแสงที่ปรากฏในผลงานศิลปะได้
3. สามารถแสดงความคิดเห็นต่อการปรากฏของแสงเงาในภาพผลงานศิลปะ โดยเชื่อมโยงกับแสงเงาในธรรมชาติได้

เนื้อหา

แสง ทำให้เรามองเห็นวัตถุและพื้นผิว รวมทั้งมวลและปริมาตรของวัตถุ แสงที่เกิดขึ้นในทิศทางต่างกัน ที่ตกกระทบพื้นผิวทำให้เกิดเงาบนวัตถุในทิศทางที่ต่างกัน และก่อให้เกิดความรู้สึกที่มีต่อผลงานศิลปะที่แตกต่างกันออกไปได้

กิจกรรมการสังเกตและสนทนา

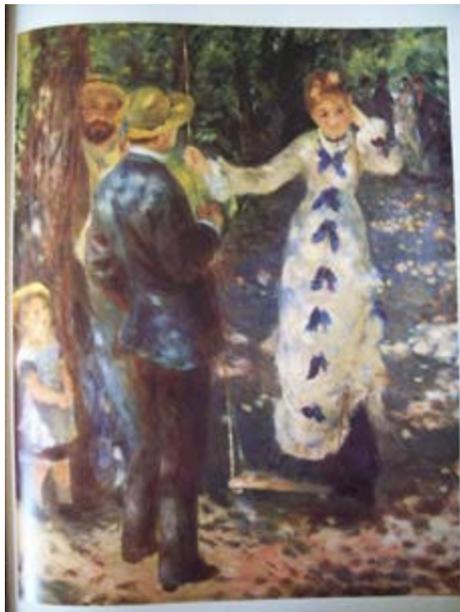
1. ผู้สอนให้ผู้เรียนทดลองนำวัตถุต่างๆ วางบนพื้นที่มีแสงส่อง เช่น วัตถุรูปทรงกลมผิวเกลี้ยง วัตถุทรงสี่เหลี่ยมพื้นผิวขรุขระแล้วให้ผู้เรียนสังเกตลักษณะของแสงเงาที่ตกกระทบวัตถุนั้น จากนั้นให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางของแสงที่ตกกระทบวัตถุและลักษณะของเงาที่เกิดขึ้น ทดลองวาดภาพวัตถุและแสงเงาที่เกิดขึ้น
2. ผู้สอนอธิบายให้ผู้เรียนฟังเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแสงเงากับพื้นผิววัตถุและความสัมพันธ์ของพื้นผิวกับสีและแสงเงา เช่น วัตถุที่มีผิวเรียบและมีสีอ่อน จะให้ความรู้สึกแตกต่างจากวัตถุที่มีผิวเรียบแต่สีเข้ม พื้นผิวที่มีความขรุขระมากเมื่อถูกแสงกระทบจะทำให้มองเห็นพื้นผิวนั้นชัดเจนและเกิดมิติมากกว่าพื้นผิวเรียบ
3. ภาพของ Giorgio de Chirico ชื่อภาพ “The Soothsayer ‘s Recompens 1913”

- ผู้เรียนเห็นสิ่งใดในภาพนี้บ้าง
- แล้วพื้นผิวที่เกิดขึ้นในภาพนี้ มีความแตกต่างจากสองภาพหรือไม่ อย่างไร
- ผู้เรียนคิดว่าคนที่นอนอยู่ในภาพ เป็นภาพคนจริงๆ หรือเป็นภาพรูปปั้นคนเพราะเหตุใด แล้วผู้เรียนสังเกตจากสิ่งใด
- ผู้เรียนคิดว่าประตูโค้งที่เห็นและพื้นที่คนนอนอยู่น่าจะเป็นพื้นอะไร ไม้ ปูนซีเมนต์ หรือแผ่นยาง สังเกตจากสิ่งใด
- ผู้เรียนคิดว่าแสงที่ส่องลงมาให้ความรู้สึกอย่างไร ร้อน อบอวน หรือ ร้อนมาก
- แล้วภาพที่เห็นอยู่น่าจะอยู่ในช่วงเวลาใด
- ให้ผู้เรียนลองเปรียบเทียบประตูที่ถูกแสงกับช่องประตูที่อยู่ในเงาว่าแตกต่างกันอย่างไร คิดว่าเป็นเพราะเหตุใด และให้ความรู้สึกอย่างไร
- ผู้เรียนสังเกตเห็นนาฬิกาสีขาวรูปวงกลมที่อยู่บนตัวอาคารหรือไม่ เมื่อเห็นแล้วลองจินตนาการว่านาฬิกามันอยู่ตรงอาคารที่มีมือทำไมถึงมองเห็นตัวเลข แล้วสีขาวของนาฬิกาสว่างเท่ากับสีขาวของที่นั่งนอนและควันทึบขาวที่เห็นหรือไม่ ทำไมจึงคิดเช่นนั้น

4. ผู้สอนให้ผู้เรียนดูภาพ (เรอแนว กับนอร์แมน) เปรียบเทียบกัน 2 ภาพ

(4.1) ภาพของ Auguste Renoir ชื่อภาพ “The Swing 1876”

- ผู้เรียนคิดว่าภาพนี้น่าจะอยู่ในสถานที่ใด ทำไมจึงคิดเช่นนั้น
- คนในภาพกำลังทำอะไร และผู้เรียนคิดว่าเขามีความรู้สึกอย่างไร
- ผู้เรียนสังเกตเห็นจุดขาวๆ ในภาพและพื้นที่สีขาวนวลในภาพไหม ผู้เรียนคิดว่าคืออะไร แล้วส่วนที่เป็นสีเทาอ่อนๆ อมฟ้า นั่นละ คืออะไร
- ผู้เรียนคิดว่าในภาพน่าจะเป็นช่วงเวลาใด
- ผู้เรียนคิดว่าศิลปินสามารถทำให้ผู้เรียนรู้สึกสงบ ร่มรื่น หรือไม่ และศิลปิน

สามารถถ่ายทอดความรู้สึกที่ร้อนรนของต้นไม้หรือสวน ให้ผู้เรียนรู้สึกได้หรือไม่

(4.2) ภาพของ Norman Rockwell ชื่อภาพ “Is He Coming?”

- ผู้เรียนเห็นสิ่งใดในภาพบ้าง
- ผู้เรียนคิดว่าเบื้องหน้าของเด็กหญิงคืออะไรและเด็กชายกำลังมองสิ่งใด
- สมมุติถ้าผู้เรียนอยู่ในเหตุการณ์ในภาพผู้เรียนคิดว่าสามารถมองเห็นหน้าของเด็กหญิงได้ด้วยเพราะเหตุใด
- ผู้เรียนคิดว่าเด็กผู้หญิงคนนี้อยู่คนเดียวหรือไม่และเนื้อผ้ามีลักษณะอย่างไร เหตุใดจึงรู้สึกเช่นนั้น
- ผู้เรียนคิดว่าแมวที่เห็นอยู่ในภาพมีสีอะไร
- ภาพนี้เกิดขึ้นช่วงเวลาใด
- ศิลปินสามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนรู้สึกได้หรือไม่ว่าช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเวลากลางคืนและเราอยากทราบว่าเด็กทั้งสองคนกำลังจ้องมองสิ่งใดอยู่

กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

ผู้สอนให้ผู้เรียนสมมุติทิศทางของแสงพร้อมแหล่งกำเนิดของแสงแล้วสร้างผลงานศิลปะด้วย

การวาดภาพพระบายสี หรือใช้กลวิธีตัดปะกระดาษ เพื่อสื่อให้เห็นถึงการเกิดแสงและเงา

สื่ออุปกรณ์

1. ภาพของ Giorgio de Chirico ชื่อภาพ “The Soothsager’s Recompense 1913”
2. ภาพของ Auguste Renoir ชื่อภาพ “The Swing 1876”
3. ภาพของ Norman Rockwell ชื่อภาพ “Is He Coming?”

การประเมินผล

1. ผู้เรียนสามารถระบุถึงช่วงเวลาของแสงที่เห็นในผลงานศิลปะได้
2. ผู้เรียนสามารถอธิบายแหล่งที่มาของแสงที่ปรากฏในผลงานศิลปะได้

3. ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการปรากฏของแสงเงาในภาพผลงานศิลปะโดยเชื่อมโยงกับแสงเงาในธรรมชาติได้